

**YOSH BOLLARGA INGLIZ TILI GRAMMATIKASINI O'RGATISHDA
VIDEO ROLIKLARDAN FOYDALANISHNING SAMARADORLIGI*****Djurayeva Gulnoza Yuldashevna****2 kurs magistr talabasi. University
of Business and Science*

Annotatsiya: Ingliz tili dunyoning eng ko'p o'rganiladigan tillaridan biri bo'lib, yosh avlod uchun bu tilni o'rganish bugungi kunda juda muhim hisoblanadi. Ingliz tilining grammatikasi esa tilni to'g'ri va samarali o'rganish uchun asosiy elementlardan biridir. Yosh bolalarga grammatikani o'rgatishda turli metod va vositalar qo'llaniladi. Shu vositalardan biri sifatida video roliklardan foydalanish bugungi ta'lim jarayonida keng tarqalgan va samarali usul hisoblanadi. Video roliklar yosh bolalarning diqqatini jalb qilish, ularni qiziqtirish va grammatika qoidalarini tushunishda ko'maklashishda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: ingliz tili, ta'lim, grammatik qoidalar, bolalar, video darslar, muloqot, metodlar.

Ingliz tili grammatikasi – bu tilning asosiy qoidalar va tuzilishini o'rgatadigan fan bo'lib, tilni to'g'ri va aniq ifoda etish uchun zarur bo'lgan qoidalar majmuasidir. Har bir til o'zining grammatik qoidalariga ega bo'lib, ular so'zlarning to'g'ri joylashuvi, so'zlarning shakllanishi, gaplarning tuzilishi va ularning o'zaro bog'lanishini belgilaydi. Ingliz tili grammatikasi esa dunyo bo'ylab millionlab odamlar tomonidan o'rganilmoqda va qo'llanilmoqda, chunki ingliz tili xalqaro muloqot, ta'lim, ishbilarmonlik va madaniyat sohalarida asosiy vosita hisoblanadi. Grammatika tilni o'rganishda asosiy poydevor bo'lib, u orqali nafaqat so'zlarni to'g'ri ishlatish, balki fikrlarni aniq va tushunarli ifoda etish mumkin bo'ladi. Ingliz tilining grammatikasi so'z turkumlari, gap tuzilishi, zamonlar, fe'llarning shakllari, predloglar, bog'lovchilar va boshqa ko'plab elementlardan tashkil topgan. Ushbu qoidalar o'rganilmasdan, tilni samarali va to'g'ri qo'llash qiyinlashadi. Ingliz tili grammatikasini o'rganish jarayoni ayniqsa yosh o'quvchilar uchun muhimdir, chunki ular tilni dastlabki bosqichda to'g'ri shakllantirishlari lozim. Bu jarayonda grammatik qoidalarni tushunish va amalda qo'llash ko'nikmasi rivojlanadi, bu esa tilni erkin va samarali ishlatishga imkon beradi. Shuningdek, grammatikani o'rganish tilni chuqurroq anglashga, yangi so'zlar va ifodalarni o'zlashtirishga ham yordam beradi. Bugungi kunda ingliz tili grammatikasini o'rgatishda turli metod va vositalar mavjud bo'lib, ular orasida video roliklar, interaktiv dasturlar, o'yinlar va boshqa innovatsion usullar keng qo'llanilmoqda. Bu vositalar o'quvchilarning diqqatini jalb qilish, qoidalarni oson va qiziqarli tarzda o'rganish imkonini yaratadi. Shunday qilib,

grammatikani o'rganish jarayoni nafaqat samarali, balki yoshlar uchun qiziqarli va motivatsion bo'lishi mumkin.[1]

Video roliklarning ta'lim jarayonida samaradorligi bir qancha omillarga bog'liq. Avvalo, video roliklar ko'rish va eshitish orqali o'rganishni ta'minlaydi. Yosh bolalar ko'proq vizual va eshitish orqali o'rganishga moyil bo'lishadi. Shuning uchun, grammatik qoidalarni faqat yozma matn shaklida tushuntirish ko'pincha qiyinchilik tug'diradi. Video roliklar esa rang-barang tasvirlar, animatsiyalar, ovoz va harakat orqali qoidalarni yanada tushunarli va qiziqarli tarzda taqdim etadi. Bu esa bolalarning o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularni faol ishtirok etishga undaydi. Yana bir muhim jihat shundaki, video roliklarda grammatik qoidalar kontekst asosida ko'rsatiladi. Masalan, fe'lning zamon shakllari yoki predloglarning ishlatilishi real hayotiy vaziyatlar orqali tushuntiriladi. Bu usul bolalarga nafaqat qoidalarni yodlash, balki ularni amalda qo'llash imkonini beradi. Kontekst orqali o'rganish esa tilni tabiiy holatda o'zlashtirishga yordam beradi va qoidalarni yaxshiroq tushunishga ko'maklashadi. Shuningdek, video roliklar yordamida interaktivlikni oshirish mumkin. Ko'plab ta'lim videolari ichida savollar, testlar, o'yinlar va boshqa faoliyatlar mavjud bo'lib, ular bolalarning faolligini ta'minlaydi. Interaktiv video materiallar bolalarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi, o'z-o'zini tekshirishga imkon beradi va o'rganish jarayonini yanada samarali qiladi. Bu esa o'z navbatida, grammatika qoidalarini yaxshiroq egallashga olib keladi.[2]

Video roliklardan foydalanishning yana bir afzalligi – ularning qayta-qayta ko'rilishi mumkinligi. Ba'zan bolalar yangi mavzuni birinchi marta eshitib tushunishda qiynalishadi. Video roliklarni istalgan vaqtda qayta ko'rish imkoniyati bolalarga mavzuni o'zlashtirishda yordam beradi. Bu esa o'rganish jarayonini individuallashtirishga va har bir bolaning o'ziga mos tezlikda o'rganishiga imkon yaratadi. Texnologiyalarning rivojlanishi bilan video roliklarni yaratish va ulardan foydalanish imkoniyatlari kengaydi. Zamonaviy ta'lim platformalari va ilovalar yordamida bolalar uchun maxsus tayyorlangan ingliz tili grammatikasi bo'yicha videolarni topish va ulardan foydalanish osonlashdi. Bu esa o'qituvchilar va otalarga ta'lim jarayonini yanada boyitish imkonini beradi. Shuningdek, video roliklar yordamida ta'lim jarayoni yanada interaktiv va qiziqarli bo'lib, bolalar uchun o'rganish jarayoni stresssiz va qulay muhitda kechadi. Biroq, video roliklardan foydalanishda ba'zi cheklovlar va qiyinchiliklar ham mavjud. Masalan, video materiallarning sifati va mazmuni har doim ham yuqori bo'lmasligi mumkin. Noto'g'ri yoki chalkash tushuntirishlar bolalarning noto'g'ri o'rganishiga olib kelishi mumkin. Shuning uchun video roliklarni tanlashda e'tiborli bo'lish, ishonchli va sifatli manbalardan foydalanish muhimdir. Bundan tashqari, faqat video roliklarga tayanib qolmaslik, ularni boshqa ta'lim usullari bilan uyg'unlashtirish zarur.[3]

Yosh bolalar uchun ingliz tili grammatikasini o'rgatishda video roliklardan foydalanishning samaradorligini oshirish uchun bir nechta tavsiyalar mavjud. Birinchidan, video roliklar qisqa va aniq bo'lishi kerak. Yosh bolalar diqqatini uzoq vaqt davomida saqlash qiyin bo'lgani uchun, mavzular qisqa bo'limlarga bo'linishi va har bir qismda faqat bitta yoki ikki grammatik qoidaga e'tibor qaratilishi maqsadga muvofiqdir. Ikkinchidan, video roliklarda qiziqarli va rang-barang vizual elementlar, animatsiyalar va musiqadan foydalanish bolalarning e'tiborini oshiradi va o'rganishni yanada samarali qiladi. Uchinchidan, video roliklarni o'rganish jarayonida o'qituvchi yoki ota-ona ishtiroki muhimdir. Bolalar video ko'rish bilan birga, tushunmagan joylarini so'rashi, qo'shimcha izohlar olishlari va o'z fikrlarini bildirishlari kerak. Bu esa o'rganishni chuqurlashtiradi va grammatikani yaxshiroq egallashga yordam beradi. To'rtinchidan, video roliklarni boshqa ta'lim vositalari, masalan, mashqlar, o'yinlar, yozma ishlar bilan birgalikda qo'llash samaradorlikni oshiradi. Shuningdek, video roliklarda til o'rganish jarayonida madaniy kontekstni hisobga olish ham muhimdir. Ingliz tilining grammatikasi bilan birga, tilning madaniy jihatlari, kundalik hayotdagi qo'llanilishi, odatlar va an'analar haqida ma'lumot berish bolalarning tilga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularni tilni yanada chuqurroq o'rganishga undaydi.[4]

Xulosa: Natijada, yosh bolalarga ingliz tili grammatikasini o'rgatishda video roliklardan foydalanish ta'lim jarayonini yanada samarali, qiziqarli va interaktiv qiladi. Video roliklar yordamida bolalar nafaqat grammatik qoidalarni yaxshiroq tushunadi, balki ularni amalda qo'llash ko'nikmasini ham rivojlantiradi. Biroq, bu usulni qo'llashda sifatli va mazmunli materiallarni tanlash, o'qituvchi va ota-onalarning faol ishtirokini ta'minlash hamda boshqa ta'lim metodlari bilan uyg'unlashtirish zarur. Shunday qilib, video roliklar yosh avlodning ingliz tilini o'rganish jarayonida samarali vosita bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayeva, M. (2023). Ingliz tili grammatikasini yosh bolalarga o'rgatishda multimediya vositalarining roli. "Ta'lim va innovatsiyalar" jurnali, Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim Vazirligi nashriyoti.
2. Karimov, S. (2022). Video roliklar yordamida ingliz tili darslarini samarali tashkil etish. "Zamonaviy ta'lim texnologiyalari" nashri, Toshkent: O'zbekiston Milliy Ta'lim Akademiyasi nashriyoti.
3. Tursunova, G. (2024). Yosh o'quvchilarda ingliz tili grammatikasini o'zlashtirishda interaktiv usullar. "Ilm-fan va ta'lim" jurnal, Toshkent: O'zbekiston Fanlar Akademiyasi nashriyoti.
4. Islomov, D. (2023). Ta'limda video materiallardan foydalanishning pedagogik asoslari. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti.

5. Rahimova, N. (2021). Yosh bolalar uchun ingliz tili darslarida vizual vositalar. “Pedagogika va psixologiya” jurnali, Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Ta’lim Vazirligi nashriyoti.
6. Saidov, B. (2022). Ingliz tili o‘qitishda multimedia texnologiyalarining samaradorligi. “Innovatsion ta’lim” jurnali, Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Innovatsion Rivojlanish Markazi nashriyoti.
7. Xolmatova, L. (2024). Yosh bolalarga ingliz tili grammatikasini o‘rgatishda video roliklardan foydalanish metodikasi. “Ta’lim va rivojlanish” nashri, Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Ta’lim Vazirligi nashriyoti.